

Educație, cultură, viață cotidiană

Conf. dr. Ioan Jinga

În ultima vreme, în educație, pe fundalul revoluției științifice și tehnice, se conturează o seamă de transformări, orientări și tendințe noi, al căror scop afirmat este acela de a realiza o mai deplină racordare a educației la cerințele vieții, la dinamica dezvoltării societății.

Vom încerca să analizăm în cele ce urmează care sunt *caracteristicile procesului de modernizare, de perfecționare a educației în prezent și în perspectivă* și cum se particularizează ele în activitatea cultural-educativă de masă în condițiile educației permanente.

1. A fi modern nu înseamnă neapărat a fi în pas cu moda care ține adesea de elemente subiective, conjuncturale și nu are totdeauna un caracter progresist. Adjectivul modern se atribuie cuiva atunci cind se situează consecvent pe pozițiile nouului, militând pentru afirmarea lui în toate domeniile, în consens cu cerințele progresului, ale legilor obiective de dezvoltare a naturii, societății și gândirii.

În ceea ce privește modernizarea *educației* (pentru care se mai folosesc și termenii de *reformă, renovare, inovare*), s-au formulat numeroase *definiții* care, în esență, pun în evidență, necesitatea ca *educația să răspundă* *cit mai deplin comenzi sociale*, în prezent și în perspectivă, adaptându-se permanent și înnoindu-se spre a putea da un răspuns adecvat transformărilor fundamentale care au loc în economie, știință, cultură, în societate.

Raportată la situația țării noastre, modernizarea educației se conturează ca o preocupare constantă a partidului și a statului, a societății însăși, de a stabili și perfecționa neconenit obiectivele și sarcinile activității instructiv-educative, conținutul, mijloacele și metodele, procesul de formare și perfecționare a cadrelor, în concordanță cu schimbările previzibile care vor avea loc în știință și tehnologie, în economie și cultură, pe plan social-politic, în procesul edificării societății sociale multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în așa fel incit „beneficiarii” acțiunilor educative să se poată integra *cit mai ușor și eficient* în viața socială.

Modernizarea educației și a învățământului (care constituie în ultimele decenii obiectul unor dezbateri aprinse și adesea controversate, ca și al unor experimente interesante) este determinată de o seamă de factori economici, social-politici, tehnico-științifici și culturali, care intervin cu ponderi diferite în dinamica schimbărilor menite să asigure acomodarea educației la cerințele dezvoltării societății¹.

Modernizarea educației privește atât aspectele de conținut și organizatorice, cit și pe cele referitoare la metode și mijloace, formarea și perfecționarea personalului etc.

2. a. Pe planul *conținutului*, ideea principală este aceea a înlocuirii învățământului tradițional, preponderent informativ, bazat pe transmiterea unui anumit volum de cunoștințe, cu cel modern, în care accentul se deplasează asupra dezvoltării gândirii creațoare, a spiritului de inovație, a capacitații de a achiziționa noi cunoștințe și de a le utiliza în mod corespunzător în diverse situații problematice. Totodată, educația și învățământul își realizează rolul formativ în măsura în care asigură modificări durabile în personalitatea etică revoluționară, caracteristică omului de tip nou.

Cum insă conținutul educației se stabilește în raport de obiectivele propuse, realizarea caracterului formativ presupune *definirea* *cit mai precisă a obiectivelor generale și specifice ale educației și învățământului*.

¹ Vezi *Modernizarea învățământului*, studiu comparat, în vol. *Probleme de pedagogie contemporană*, vol. 6, M.E.I., Biblioteca centrală pedagogică, București, 1976, colecția „Modernizarea învățământului — XXI”.

Programele educative se cer alcătuite astfel, încit să cuprindă cu prioritate acele cunoștințe și deprinderi de care va avea nevoie omul societății viitoare², imbinând, în același timp, principiul diversificării tematice cu cel al individualizării, în raport cu particularitățile celor antrenați în procesul educativ.

Pentru a permite includerea operativă a problemelor și cerințelor noi, cit și pentru a da fiecărui participant posibilitatea să parcurgă o anumită programă în ritmul său propriu, se optează pentru alcătuirea unor *programe modulare* care să aibă atât elemente fixe (dar permisibile), cit și elemente variabile la care se poate renunța „din mers” în favoarea altora, în raport de noutate sau de solicitări;

b. În domeniul organizării, se remarcă tendința înlocuirii formelor rigide cu altele mai suple, mai elastice, care să permită o integrare mai armonioasă a instituțiilor educative în viața socială. Se remarcă, de asemenea, preocuparea de a înlocui funcțiile autoritare ale educației cu structuri bazate pe participarea oamenilor la actele educative³.

Pe un plan mai larg, modernizarea organizării educației are în vedere prelungirea școlarității obligatorii, prelungirea educației pe parcursul întregii vieți, amânarea selecției elevilor pînă la o vîrstă la care diferențele de mediu familial se estompează, scurtarea duratei învățămîntului superior, integrarea într-un sistem unic a educației copiilor, tinerelor și adulților *s.ă.*

Pentru îmbunătățirea organizării și conducerii unitare a activității politico-ideologice și cultural-educative, la noi în țară au fost create *consiliu de educație politică și cultură socialistă* – organisme de partid și de stat care, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, organizează unitar întreaga activitate de educație politică, de răspindire a științei și asigură desfășurarea unei largi mișcări cultural-educative de masă, antrenind toate forțele de care dispune societatea noastră socialistă, iar prin *Legea educației și învățămîntului* din decembrie 1978, învățămîntul de toate gradele, cursurile de calificare, învățămîntul agrozootehnic de masă, precum și activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor se organizează într-un sistem unitar.

Îndrumarea, controlul și conducerea elementelor componente ale sistemului se organizează de către *Consiliul superior al educației și învățămîntului*. Se asigură, astfel, cadrul organizatoric adecvat cerințelor dezvoltării economico-sociale, științifice și culturale a țării, fiind o dovedă eloventă a spiritului novator, prospectiv al Partidului Comunist Român;⁴

c. Modernizarea metodologiei didactice și orientările noi apărute în ultima vreme sunt determinate de preocuparea teoreticienilor și practicienilor educației și învățămîntului pentru creșterea eficienței în acest domeniu care se dovedește mai puțin receptiv la schimbări innoitoare, în raport cu celelalte domenii ale activității economico-sociale, îndeosebi în raport cu industria.

Procesul de perfecționare a metodelor în educație se desfășoară în două direcții, și anume :

– perfectionarea metodelor tradiționale, în sensul adaptării lor la noul conținut, la noile condiții ;

– introducerea de metode și tehnici noi, care să răspundă mai bine rezultatelor cercetării științifice (psihologice, pedagogice, sociologice etc.), cerințelor învățămîntului formativ, pedagogiei perspective⁵, principiului educației permanente.

În rîndul ultimelor, un loc special îl ocupă metodele active, participative, *descoperirea, problematizarea, debaterea, studiul de caz, jocul de rol, braistormingul* sau „*dsaltul de idei*”, *simularea, formarea în procesul nemijlocit al muncii, schimburile de experiență, emulația-concursuri, întrecerea socialistă* etc., care cîștigă tot mai mult teren în cîmpul educației și instrucției. Evident, sistemul metodelor este un sistem deschis, susceptibil de eliminări și adăugiri, de „renovări” și neconveniente perfecționări ;

² Alvin Toffler în *Soulul viitorului*, București, Edit. politică, 1973, p. 399, vorbește chiar de necesitatea unor „programe pentru împrejurări neprevăzute” (cum ar fi contaminarea pămîntului în urma călătoriilor spațiale, apariția unor monștri în urma experiențelor genetice *s.ă.*) care s-ar putea să nu se materializeze niciodată : „Pentru a evita *soulul viitorului* – spune el – trebuie să ne căutăm obiectivele și metodele în viitor, și nu în trecut” (p. 386).

³ Edgar Faure, *A învăța să fii* (trad. din I. franceză). București, Edit. didactică și pedagogică, 1974, p. 158.

⁴ Vezi, în acest sens, *Programul de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste din domeniul ideoologic și cultural educativ* în „*Scînteia*”, din 19 sept. 1976, precum și *Legea educației și învățămîntului*, publicată în broșură de către M.E.I., București, Edit. didactică și pedagogică, 1979.

⁵ *Pedagogia prospectivă* studiază educația în perspectiva societății viitorului, încercînd să prefigureze cerințele acestei societăți și să asigure pregătirea generațiilor actuale în concordanță cu necesitățile și exigențele viitoare.

d. În formarea și perfezionarea personalului necesar activității educative, se pornește de la ideea că, atât în învățămînt, cit și în domeniul educației adulților, alături de cadrele didactice, de oamenii de știință și cultură, de activiștii politici și culturali, la munca de educație (care se realizează din ce în ce mai mult chiar în procesul nemijlocit al activității economico-sociale) participă și alte categorii ale populației (ingineri, economisti, juriști, medici, cercetători), îndeosebi oameni înaintați ai colectivității (muncitori și țărani, alți oameni ai muncii) care prin întreaga lor comportare (în profesie, în familie, în societate) oferă modele pozitive tinerelui și celorlalți cetățeni. În felul acesta, societatea își valorifică mai bine potențialul educativ de care dispune și își exercită mai eficient misiunea educativă.

3. Pe temeiul acestor realități și tendințe, care vizează în ultimă instanță o racordare mai deplină a educației la cerințele dezvoltării sociale, o seamă de organisme internaționale, partide și guverne, instituții academice, experți și alți specialiști au încercat să dea un răspuns întrebării esențiale care se pune în față oricărui sistem educativ: cum trebuie să se acționeze în domeniul educației pentru a răspunde nu numai cerințelor prezentului, ci și (mai ales) celor ale viitorului, care, exceptând neprevăzutul, se proiectează, în liniile lui esențiale, chiar în zilele noastre?

Fără îndoială, caracterul aleatoriu al evenimentelor și fenomenelor din natură și societate impune anumite limite programei educative care nu va putea niciodată să prevadă exhaustiv și în detaliu obiectivele, conținutului, metodele și mijloacele de educație, mai ales dacă programea se face pe termen lung. Reflecția pe termen lung și viziunea prospectivă în educație nu sunt însă mai puțin necesare din acest motiv, ci, dimpotrivă, educația manifestă o inerție de schimbare mult mai mare decât știința, tehnica și economia.

Problema care se pune însă cu toată acuitatea este de a fundamenta programele educative pe cercetări interdisciplinare temeinice, imaginării rezervindu-i un loc secundar.

4. După înșățirea cîtorva aspecte caracteristice preocupărilor existente pentru modernizarea educației și orientarea ei prospectivă, să vedem cum se conturează *perspectiva educației și, în acest context, a activității cultural-educative de masă*, înțeleasă în sensul larg al termenului, de activitate care cuprinde acțiunea mass-medie, a instituțiilor teatrale și muzicale, cineașezămintelor culturale (case de cultură, cămine culturale, cluburi, biblioteci, muzeze, universități cultural-științifice, stații locale de radioficare, școli populare de artă), ca și acțiunile educative neinstituționalizate, inițiate de F.U.S., de organizațiile de masă și obștești. Evident, problema se pune în mod diferit de la țară la țară, în raport cu orinduirea social-politică, de nivelul de dezvoltare, de tradițiile în domeniul culturii și educației etc.

Sunt, desigur, numeroase state (socialiste și chiar capitaliste), unde prospectarea viitorului în materie de educație se face pe baza unor cercetări și experimente, încercind să se asigure, astfel, un suport științific viitoarelor orientări și programe educative.

În țara noastră, unde perspectiva educației și a activității cultural-educative de masă este stabilită pe termen lung, prin *Programul P.C.R.* și, pentru fiecare etapă istorică, în programele de dezvoltare economico-socială a României, problema prezintă unele aspecte caracteristice.

Mai întii, faptul că, fiind o latură inseparabilă a revoluției și construcției socialiste, considerată ca un factor de creștere a eficienței în toate domeniile, de progres și civilizație, societatea îi asigură educației cadrul material-organizatoric necesar dezvoltării și perfezionării în raport cu schimbările care se produc în societate, îndeosebi în sfera producției materiale, precum și în raport cu cerințele formării unei personalități multilateral dezvoltate care să asigure fiecărui fericirea, în contextul fericirii generale. Unele disonanțe și rămîneri în urmă care se manifestă la un moment dat în domeniul activității cultural-educative îñin, mai ales, de factorul subiectiv, de o anumită inerție față de schimbările înnoitoare preconizate de partid, manifestată la nivelul instituțiilor educative și al personalului antrenat în acest proces.

În al doilea rînd, procesul de omogenizare socială, de largire și adîncire a democrației asigură în fapt condiții egale de acces și pregătire pentru toate categoriile sociale, fără deosebire de naționalitate, precum și o concordanță între interesele generale și cele individuale.

Pe de altă parte, în condițiile existenței planului unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre, modernizarea educației și evoluția ei, în acord cu cerințele generale ale dezvoltării societății, nu se desfășoară spontan, ci pe baza unei concepții și acțiuni unitare, la care participă nu numai forurile conducătoare, factorii de decizie politică, ci și marea masă de oameni ai muncii, cadrele de conducere din întreprinderi și instituții, forurile academice, institutele de învățămînt și cercetare, organizațiile de masă și obștești etc. Dealtfel, în concepția P.C.R., educația nu mai e considerată ca un atribut special al unor instituții sau persoane („profesioniști”), ci ca o sarcină a întregului partid, a întregii societăți.

Unele măsuri sint aplicate mai întii experimental înainte de a fi generalizate, evitîndu-se, astfel, erorile și consecințele negative. În felul acesta, transformările din domeniul educației

(unele cu „bătaie lungă”) săn realiste și fundamentate științific, se bucură de adeziunea și sprijinul maselor.

Unele inițiative și tendințe pozitive se conturează însă de pe acum, iar extinderea și generalizarea lor ar constitui un răspuns direct pe care activitatea cultural-educativă de masă l-ar da cerințelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale, ale formării omului nou.

O problemă deosebit de importantă o constituie, credem, *intergrarea culturii în viața cotidiană* (la locul de muncă, pe stradă, în magazine, la locurile de agrement, în sălile de așteptare și în cadrul mijloacelor de transport în comun, la domiciliu etc.). Există deja o seamă de inițiatice și rezultate valoroase, stimulate îndeosebi de ampla manifestare educativă, politic-ideologică, cultural-artistică de creație și interpretare — Festivalul național al educației și culturii sociale „Cintarea României” — care se cer însă popularizate și generalizate pe scară mai largă.

În *Expunerea* rostită la Congresul educației politice și al culturii sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat teza remarcabilă a imbinării armonioase a producției cu educația, a muncii cu organizarea plăcută și educativă a timpului liber⁶. Realizarea acestei concepții inovatoare și de largă perspectivă se poate realiza pe multiple planuri și în modalități diferite, cu efecte favorabile atât pe planul formării omului nou la școală muncii și a construcției socialismului, cit și pe planul productivității muncii, al eficienței activității economice.

Preocuparea constantă pentru armonizarea cerințelor organizării științifice a locului de muncă cu cele ale dezvoltării multilaterale a personalității umane în procesul nemijlocit al muncii, informarea operativă a personalului asupra noutăților științifice și tehnologice, dezbaterea modalităților de implementare a lor în producție, asigurarea condițiilor pentru manifestarea aptitudinilor și talentelor artistice, pentru participarea activă a oamenilor muncii la viața culturală a „cetății” etc. sunt tot atâtea modalități de integrare a muncii în activitatea cultural-educativă.

În viitor, apare necesară o mai intensă și fructoasă conlucrare între proiectanții mașinilor, utilajelor, ai uzinelor și fabricilor și creatorii de frumos, astfel încit imbinarea fericită a funcționalității cu aspectul plăcut să genereze noi surse de satisfacții și bună dispoziție pentru oamenii muncii.

Deși aparent mărunte, probleme ca respectarea regulilor de circulație, a igienei și curățeniei străzilor, săliilor de așteptare sau locurilor de agrement, evitarea poluării sonore, a conflictelor provocate de lucruri banale și altele asemenea constituie, de fapt, indicii ale unui anumit nivel cultural și au darul să ne protejeze de agresivitatea ritmului de viață cotidian, să ne asigure un tonus moral și nervos ridicat ca și climatul necesar activității sau odihnei normale.

Elementele de cultură și de culturalizare pot pătrunde cu ușurință în cele mai diverse locuri și situații; într-o sală de așteptare am putea răsfoi un ziar sau o revistă, asculta o melodie preferată (eventual la cască pînă ce mijloacele materiale ne vor permite să asigurăm încăperi separate pentru fiecare gen de activitate), urmări o emisiune TV sau viziona o expoziție de artă plastică. Același lucru s-ar putea întimpla și în timpul transportului la și de la locul de muncă, la strand, sau în parc etc.

Ridicarea nivelului general de instrucție și cultură al populației, cerințele și exigențele sporite de ordin cultural, legarea învățămîntului și artei de viață vor accentua procesul de integrare a activității instituțiilor și asociațiilor de artă profesioniste cu mișcarea artistică de masă, acest lucru realizându-se în forme cât mai variate, dar și în condițiile unei activități de difuziune și creație culturală de un înalt nivel calitativ, întrucît, aşa cum sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la *Conferința Națională a Uniunii Artiștilor Plastică din iunie 1978*, „... eficiența artistică, politică și ideologică nu este cu nimic mai puțin importantă decit eficiența economică”⁷.

Integrarea culturii în viața cotidiană implică, în același timp, dezvoltarea și diversificarea funcțiilor și programelor asezămintelor culturale.

Bibliotecile, de exemplu, vor trebui să nu se rezume doar la semnalarea noutăților editoriale, ci să le și prezinte din diferite unghiuri și perspective, în raport cu structura socio-profesională și de interesele cititorilor, să alcătuască, în mod curent, la cererea beneficiariilor,

⁶ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății sociale multilateral dezvoltate și al comunismului în România*, 2 iunie 1976, în vol. *România pe drumul construirii societății sociale multilateral dezvoltate*, vol. 13, București, Edit. politică, 1976, p. 53.

⁷ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Conferința Națională a Uniunii Artiștilor Plastică în vol. România pe drumul construirii societății sociale multilateral dezvoltate*, vol. 16, București, Edit. politică, 1979, p. 425.

bibliografii selective sau exhaustive adnotate, sinteze documentare, să ofere extrase și rezumatul celor interesați în perfeționarea pregătirii profesionale sau culturale; să obțină referințe bibliografice sau lucrări de la alte biblioteci pentru cititorii proprii, să dea informații minime (organizind chiar cursuri de inițiere) cu privire la găsirea și regăsirea unei informații, fișarea unei cărți, la alcătuirea, structurarea și utilizarea unei biblioteci personale s.a.m.d.

Casele de cultură, cluburile și căminele culturale (în perspectivă centrele culturale polivalente) vor trebui să dezvolte discotecile (cu filme de scurt metraj realizate de studiourile cinematografice sau de cinecluburi și cu seturi de expoziție), structurate, desigur, în raport cu cerințele publicului și având o tematică variată (cicluri de inițiere muzicală, istoria muzicii românești și universale, diverse teme din domeniul cunoașterii umane, al protecției muncii, sfaturi practice s.a.). Cu prilejul organizării unor expoziții, să aibă loc și întâlniri ale publicului cu creațorii pentru a-și prezenta lucrările și „codul” care permite „descifrarea” unora din ele.

În cadrul acestor așezăminte de cultură apare tot mai acută nevoie organizării unor puncte de informare și sfaturi practice pe probleme din cele mai diverse, cum ar fi: amenajarea interiorului locuinței sau depanarea aparatelor electrocasnice, medicina în familie, recomandarea unor trasee turistice și pregătirea unei excursii; creșterea și educarea copiilor sau pregătirea pentru viață de familie, tehnică și igiena muncii intelectuale, modalități eficiente de stabilire și menținere a unor relații interumane bazate pe cooperare, pe stimă și respect reciproc, pe întrajutorare, pe normele etice și echitații socialiste etc.

Aceste funcții nu presupun investiții suplimentare sau creșterea numerică a personalului așezămintelor culturale, ci folosirea judicioasă a potențialului material și uman de care dispune fiecare colectivitate umană din zona de influență a așezămintului respectiv.

Întrucât procesul de urbanizare atrage după sine abandonarea treptată a meșteșugurilor artistice tradiționale, a obiceiurilor și datinilor strămoșești, prin conlucrarea instituțiilor de cercetări de profil, muzeelor, școlilor populare de artă, comitetelor de cultură și a cooperării meșteșugărești s-ar putea organiza în toate județele țării (pe lingă instituțiile culturale sau ca unități de sine stătătoare) *centre de creație și producție artistică populară autentică* menite să asigure atât menținerea și dezvoltarea tradițiilor milenare ale poporului român în acest domeniu, cit și valorificarea lor cultural-educativă în actualitate. De altfel, institutele de cercetări în domeniul artelor (inclusiv al creației artistice populare) ar urma să organizeze acțiuni mai largi pentru valorificarea complexă a cercetărilor întreprinse și pentru punerea în circuit public a tezaurelor de care dispun.

Fără îndoială, dinamica dezvoltării funcțiilor și activităților instituțiilor culturale va fi mai complexă decât ne-o putem imagina în momentul de față, cercetările științifice și realitățile concrete ale anilor ce vin fiind, în ultimă instanță, factorii care o vor determina.

Într-o perspectivă mai îndepărtată, va fi reconsiderat însuși *raportul dintre timpul de muncă și timpul liber*, cu implicații și asupra modului de a concepe rolul așezămintelor culturale.

Între muncă și timpul liber nu va mai exista practic o separare artificială, ci o îmbinare armonioasă, cu efecte favorabile asupra dezvoltării multilaterale a omului muncii și a eficienței întregii activități sociale.

5. Din cele relatate pînă acum, se desprind cîteva *concluzii* cu valoare teoretică și practică și anume:

a. Activitatea cultural-educativă de masă, ca subsistem al sistemului nostru educativ, aduce o contribuție de seamă la creșterea conștiinței maselor asupra responsabilității lor sociale, a misiunii de făurire a propriului destin, afirmindu-se ca o componentă esențială a vieții noastre spirituale;

b. Activitatea cultural-educativă nu mai poate fi privată ca o „continuare” a școlii, în vederea ameliorării cunoștințelor adulților, a completării pregătirii noastre. În viziunea educației permanente, educația adulților realizată prin intermediul activității cultural-educative vizează adaptarea și integrarea permanentă a indivizilor și colectivităților la realitățile sociale, economice, politice, tehnologice, spirituale în continuu și rapidă shimbare. Pentru realizarea acestui tel, se impune „reconsiderarea conceptelor perimate în cultura de masă”⁸, care mai este pe alocuri confundată cu un „surogat prefabricat pentru oamenii simpli, incapabili să ascedă la viața spirituală superioară”⁹. Telul fundamental al activității cultural-educative, potrivit concepției P.C.R., trebuie să fie acela de a crea cadrul favorabil generalizării sociale a valorilor ideologice, morale, politice, științifice, tehnice, artistice etc. proprii orînduirii socialiste, a valorilor de mare perenitate pe care le-am moștenit de la spiritualitatea trecutului

⁸ Dumitru Popescu, *Reconsiderarea conceptelor perimate în cultura de masă*, în „Era socialistă”, 52, nr. 1 (9), septembrie 1972, p. 5.

⁹ *Ibidem*.

și pe care le preluăm pe baza criteriilor materialismului dialectic și istoric, a valorilor create astăzi în țara noastră, ca și a celor mai de preț achiziții ale culturii și civilizației universale. Corespunzător, se cer perfecționate conținutul, formele de organizare (care trebuie să fie mai suple, mai elastice, adaptate la cerințele colectivităților și chiar celor individuale), mijloacelor și metodelor activității cultural-educative de masă;

e. Si pe planul formării adulților prin acțiuni cultural-educative se afirmă una din funcțiile considerate esențiale în învățămîntul școlar și universitar, aceea de a-i înzestră pe oameni cu tehnicele muncii intelectuale, de a le dezvolta receptivitatea față de nou, aptitudinile și talentele, disponibilitățile creațoare, capacitatea de autoinstruire și autoperfecționare continuă, pentru a putea progresă tot timpul existenței lor în raport cu necesitățile și cerințele vieții;

d. Prin abordarea tuturor laturilor educației comuniste, a problemelor reale cu care se confruntă oamenii și colectivitățile prin corelarea acțiunilor sale cu acțiunea celorlalte subsisteme educative (școală, universitate, învățămînt politic-ideologic etc.), activitatea cultural-educativă realizează practic dezideratul principal al educației permanente, ca întreaga societate socialistă să genereze educație, realizându-se într-o concepție unitară convergența tuturor factorilor educativi, concentrarea tuturor forțelor materiale și umane pentru îndeplinirea misiunii nobile de dezvoltare a conștiinței sociale, de formare multilaterală a personalității umane;

e. Efervescența activității cultural-educative este condiționată în mare măsură de fundamentarea ei științifică, de valorificarea rezultatelor cercetării științifice, filozofice, sociologice, psihologice și pedagogice, ca și de utilizarea unor metode adecvate de evaluare, ceea ce presupune o acțiune în două direcții: cunoașterea și valorificarea cercetărilor respective, prin adaptare la specific; organizarea de cercetări proprii și experimentarea rezultatelor în unitățile culturale pilot.

În ansamblul cercetărilor privind optimizarea activității cultural-educative, un loc important trebuie rezervat celor cu caracter prospectiv, spre a putea pune încă de pe acum bazele unei activități eficiente, corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă ale Programului P.C.R.